

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27.03.1980, sp. zn. 5 Cz 6/80, ECLI:CZ:NS:1980:5.CZ.6.1980.1

Číslo: 44/1982

Právní věta: Nárok pracovníka na dovolenku nemožno previesť na iného; smrťou pracovníka zaniká zároveň so zánikom pracovného pomeru. Naproti tomu nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku (jej pomernú časť) je peňažným nárokom pracovníka, ktorý treba posudzovať ako ostatné mzdové nároky z pracovného pomeru. V dôsledku smrti pracovníka tu potom nadobúdajú osoby uvedené v § 260 ods. 2 Zák. práce nárok v rozsahu stanovenom v tom istom ustanovení, ktorý môžu sami uplatniť.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 27.03.1980

Spisová značka: 5 Cz 6/80

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dovolená, Mzda, Pracovní poměr

Předpisy: 65/1965 Sb. § 100

§ 109

§ 260

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44/1982 sb. rozh.

Nárok pracovníka na dovolenku nemožno previesť na iného; smrťou pracovníka zaniká zároveň so zánikom pracovného pomeru.

Naproti tomu nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku (jej pomernú časť) je peňažným nárokom pracovníka, ktorý treba posudzovať ako ostatné mzdové nároky z pracovného pomeru. V dôsledku smrti pracovníka tu potom nadobúdajú osoby uvedené v § 260 ods. 2 Zák. práce nárok v rozsahu stanovenom v tom istom ustanovení, ktorý môžu sami uplatniť.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 27. 3. 1980, [5 Cz 6/80](#))

Žalobkyňa uplatnila žalobou voči žalovanej organizácii nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú časť dovolenky jej zomretého manžela za rok 1975.

Bývalý Mestský súd v Bratislave rozsudkom žalobu zamietol.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vyslovil, že nárok zomretého manžela žalobkyne na náhradu za nevyčerpanú dovolenku je mzdovým nárokom, ktorý prechádza podľa ustanovenia § 260 ods. 2 Zák. práce s ostatnými mzdovými nárokmi priamo na najbližších príbuzných zomretého za podmienok v tomto ustanovení uvedených až do výšky zodpovedajúcej trojnásobku jeho priemerného zárobku. Uložil súdu prvého stupňa zistiť výšku nároku a v zmysle vysloveného právneho názoru znova vo veci rozhodnúť.

Bývalý Mestský súd v Bratislave po doplnení dokazovania rozsudkom zaviazal žalovanú organizáciu zaplatiť žalobkyni 1496,- Kčs a vo zvyšku žalobu zamietol.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej organizácie svojím rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol. Uviedol, že rozviazanie pracovného pomeru (§ 109 ods. 2 písm. e/ Zák. práce) treba v tomto prípade vykladať v zmysle ustanovenia § 42 ods. 1 Zák. práce. Pretože toto ustanovenie nepozná možnosť rozviazania pracovného pomeru smrťou, nie je splnený zákonný predpoklad poskytnutia náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku. Ale aj v prípade, že by bol splnený niektorý z dôvodov uvedených v ustanovení § 109 ods. 2 písm. a) až e) Zák. práce, nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku ako nárok peňažný vznikne až 30. apríla budúceho kalendárneho roka. Ak tento peňažný nárok v čase smrti pracovníka ani neexistoval, nemohol prejsť na osoby uvedené v ustanovení § 260 ods. 2 Zák.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmto naposledy uvedeným rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Nárok pracovníka na dovolenku na zotavenie patrí k základným právam pracovníka plynúcim z pracovného pomeru. Podmienky vzniku tohto nároku upravuje Zákonník práce (§ 100 a nasl.). Zákonník práce 1) obsahuje jednak úpravu samotného nároku na dovolenku na zotavenie, nárok na náhradu mzdy počas dovolenky a v prípade jej nevyčerpania nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku. Nárok na dovolenku na zotavenie (prípadne jej časť) ako nárok na poskytnutie plateného pracovného voľna je osobným nárokom pracovníka. Nárok na dovolenku na zotavenie v tejto podobe (vzhľadom na jej účel) nemôže byť prevedený na nikoho iného a smrťou pracovníka zaniká spoločne so zánikom pracovného pomeru zomretého pracovníka. Naproti tomu nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku na zotavenie, a to aj za jej pomernú časť (pokiaľ sa ku dňu smrti splnili podmienky vzniku nároku na dovolenku v zmysle ustanovenia § 100 ods. 1 Zák. práce, alebo ak sa ich splnenie nevyžadovalo v zmysle ustanovenia § 100 ods. 2 Zák. práce, prípadne sa odpustilo v zmysle ustanovenia § 100 ods. 4 Zák. práce), je peňažným nárokom a nemožno ho považovať už len za nárok pracovníka. Treba ho posudzovať ako ostatné mzdové nároky z pracovného pomeru. Platí o ňom ustanovenie § 260 ods. 2 Zák. práce ako o ostatných mzdových nárokoch.

Ustanovenie § 109 ods. 2 Zák. práce, ktoré upravuje mzdový nárok za nevyčerpanú dovolenku v spoločensky odôvodnených prípadoch, užíva pojem rozviazania pracovného pomeru (§ 109 ods. 2 písm. e/ Zák. práce). Tento pojem nemožno však vykladať doslovne tak, že sa uvedené ustanovenie vzťahuje len na prípady, keď došlo ke skončeniu pracovného pomeru jedným zo spôsobov uvedených v ustanovení § 42 ods. 1 Zák. práce, teda len na rozviazanie pracovného pomeru právnym úkonom. Pri výklade ustanovenia § 109 ods. 2 písm. e/ Zák. práce treba vychádzať z účelu tohto ustanovenia a vykladať ho širšie a v súvislosti s inými ustanoveniami Zákonníka práce, ktorými sa nárok na dovolenku upravuje (napr. s ustanovením § 108 Zák. práce), a to na každý druh skončenia pracovného pomeru nie je síce výslovne upravený, ale tento spôsob skončenia pracovného pomeru

vyplýva z povahy právneho vzťahu.

Nesprávny je názor odvolacieho súdu, že nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku vzniká v každom prípade až 30. apríla kalendárneho roka nasledujúceho po roku, v ktorom vznikol nárok na dovolenku. Nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku vzniká za podmienok uvedených v zákone buď 30. aprílom v nasledujúcom roku, pokiaľ pracovný pomer do tohto času trvá, alebo dňom skončenia pracovného pomeru. Ak skončil pracovný pomer smrťou pracovníka, nárok na náhradu nadobúdajú dňom smrti pracovníka osoby uvedené v § 260 ods. 2 Zák. práce, ktoré môžu tento nárok po smrti pracovníka uplatniť.

Pretože v danom prípade odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal z iného právneho názoru a nepostupoval podľa uvedených zásad, porušil preto zákon v ustanoveniach § 1, § 2, § 6, § 132 a § 153 ods. 1 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 109 a § 260 Zák. práce.

1) zákon č. 65/1965 Zb. (ktorého úplné znenie so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 55/1975 Zb.)